

VYDŪNAS

Gimdymo slėpiniai

7-as redaguotas leidimas

Vydūno draugija

Kaunas, 2018

ŽMOGUS IR GIMTIS

Gyvenimo prasmė

Iki šiol kalbėdami apie gimties slėpinius, kartais giliau žvelgėme į gelmes ir atidengėme gyvybės galias, bet taip darėme tik progai pasitaikius. To neužtenka aiškiam, nors ir ne pilnam atsakymui į visus iškilusius klausimus apie gimtį. Todėl reikia dar kartą pažvelgti į žmogų ir į jo santykius su visa esamybe, su regimąja gyvata.

Sakėme, kad žmogus yra sudėtinga sąranga. O tai reikia gerai išmanyti. Žmogaus kūnas yra sau dalykas, kuris žmogui tarnauja. Kūnas yra pradedamas ir gimdomas; jis minta ir auga, silpnėja ir pranyksta. Visa tai žmogus jaučia, bet tikrų, aiškių ir tiesioginių žinių apie tai jis neturi. Kūno gyvenimas pasilieka jam patamsyje.

Tačiau žmogus visada supranta, ar kūnas galingas, ar silpnas, ar jis sveikas, ar ligotas. Ir visus kūno linkimus bei norus žmogus šiek tiek žino. Kūnui reikalingas oras, valgis ir gėrimas, toliau – judėjimas bei poilsis, o nuo tam tikro amžiaus kūnas patiria malonumą, jei atiduoda sėklą naujam kūnui pradėti.

Bet yra tame skirtumas tarp moters ir vyro kūno. Vyru šis kūno linkimas tetrunka labai trumpai, lyg akies mirksnis. O moters kūnas linksta prie galingai sukylančios pradžios, o tada prie ilgų mėnesių viltingo, bet labai slėpiningo džiaugsmo.

Tik reikia gerai suprasti, kad tai tėra tik kūno linkimai, kurie pritraukia žmogaus dėmesį, o žmogus patiria jausmus, kurie nėra aiškūs ir tikrai žinomi. Kūnas su savo gyvenimu ir su savo reikmėmis yra atskira gyvata, tarsi tikras gyvis šalia žmogaus. Kūnas labai panašus į augmenį. Kaip augmuo dygsta, auga, maitinasi ir veisiasi, taip auga bei tarpsta ir žmogaus kūnas.

Nuo kūno reikia atskirti geismingąją gyvatą. Joje kyla jausmai, geiduliai ir visokios aistros. Ir toji geismų gyvata, kurią galima vadinti vėle, ypatinga tuo, kad joje glūdi noras jausti gyvybę ir todėl ji nori būti dirginama, erzinama. Vėlėje žmogus priima gyvenimo arba aplinkos dirgiklius, džiuginančius ir skaudinančius. O žmogui atrodo, kad tai ir yra gyvybė.

Jeigu vėlė nepatiria jokių dirginimų ir erzinimų, žmogui darosi nuobodu ir nyku, tarsi gyvenimas būtų be turinio ir be prasmės.

Šią geismingąją gyvatą labiausiai dirgina ir jaudina kūno gyvenimas: tai yra maistas, gėrimai ir gyvybės pratęsimas. Gimtis geismingajai gyvybei labai daug reiškia. Ji gali tapti tokia svarbia, netgi vienintele, gyvybės pajautimo versme, kad žmogus pamiršta visas kitas gyvybės ir gyvenimo patirtis. Ši žmogaus asmens gyvybės sritis yra tokia, kuo ir kaip ji maitinama.

Apie ją žmogus daug daugiau numano negu apie kūną. Vėlė yra beveik žmogaus sąmonės šviesoje. Gerai pamąščius pasirodo, kad, pasiduodami geismams, mes

visuomet temdome savo išmanymą. Tik paprastai žmonės to nežino. Ir gyvena beveik vien jausmų-geismų sukuryje. Dažniausiai žmogaus elgesys ir veiksmai kyla iš geismingosios gyvatės, iš jo vėlės. Kai geismai užvaldo, žmogus net kūno poreikius pamiršta.

Kaip žinome, geidulių varomi žmonės daro net ir tai, kas kūnui kenkia. Jie beveik visuomet griauja kūno sveikatą ir ją žudo. Geismingoji gyvata yra nepasotinama. Nes geiduliams nereikia maisto, kaip jo reikia kūnui, jie nori būti tik dirginami, erzunami, kol jie yra. Todėl jie neturi saiko. Ir žmogus, nepatyręs kitos, pilnesnės gyvybės, tiki, kad ji yra vien geismuose. Todėl jis tampa grobiku, kurs norėtų susikrauti viso pasaulio „gėrybes“ savo gyvybės pajautimui penėti. Tačiau taip elgdamasis jis nieko tikro nepelno. Vis vien jis lieka alkanas ir ištroškęs, nes žmogaus tikroji gyvybė slypi kitur. Bet, to nežinodamas, žmogus tampa tikru savanaudžiu.

Kitas žmogaus asmens gyvenimo skyrius yra jo minčių gyvata. Ji taip pat gali būti vadinama atskiru gyvybės vienetu. Ji dygsta, auga, gimsta, tarpsta, kaip ir visa, kas gyva. Tik ji, kaip ir vėlė, nėra regimojo pasaulio dalykas. Tačiau ji gana ryškiai jame veikia. Čia ji yra bene didžiausioji galia. Mintys kuria daiktus ir juos tvarko. Jos tampa jausmų-geismų prasme ir siela. Mintys nori vyrauti visame gyvenime. Iš minčių kyla valdymo ir pajungimo galia. Žmogus, apimtas kurios nors minties, nori ją primesti visiems žmonėms. Iš tikrųjų jis

pats to nenori, bet taip apsireiškia jo minčių gyvybė, susijungusi su geismais.

Ir minčių gyvenimas nėra atskirtas nuo vėlės ir kūno gyvenimo. Kūnas ir vėlė veikia mintis, o jos jiems dažnai tarnauja. Tačiau mintys visuomet aiškiai pasirodo esančios kitokios rūšies gyvybe. Dažnai žmogus tiki, kad jo esmė yra mintyse. Jose žmogaus sąmonė šviečia skaisčiausioje šviesoje. Todėl niekas taip labai žmogaus neužgauna, kaip jo minčių gyvenimo griovimas.

Kadangi minčių gyvata yra susieta su geismų ir kūno gyvatomis, tai ir mintys priklauso nuo gimties. Todėl vyrų ir moterų mintys gana aiškiai vienos nuo kitų skiriasi. Jos turi ypatingas savo spalvas. Ir niekuomet moteris negali mąstyti taip, kaip mąsto vyras, ir antraip. Tik iškilus iš paprasto asmens lygmens, randasi abiemis gimtims vienodas mąstymas.

Visos lig šiol minėtos žmogaus gyvybės sritys yra atskiros gyvatės ir vyrauja tai viena, tai antra arba trečia, arba visų jų apraiškos persipina. Tačiau tame dar nėra žmoniškumo. Jei gyvajį kūną lyginame su augmeniu, tai apie geismingąją ir minčių gyvatę galima pasakyti, kad jomis per žmogų reiškiasi gyvulio asmenybė.

Žmoniškumas yra visai kitas dalykas. Jo branduolys yra žmogaus Aš, kuris visuomet atsiranda tik ten, kur yra dvasia-siela. Aš yra jos apraiška. Per ją pasireiškia ir sąžinė. Iš dvasios-sielos kyla teisingumas, dora, malonumas, skaistybė, išmintis, kantra, valia ir tvirtybė,

dvasios galia, dvasinė žmogaus grožė ir pan.

Žmogaus žinojimas apie save, kuris apsidreiskia savuoju Aš, nekyla iš to, kad jis yra atskira asmenybė, bet iš to, kad jis jaučia ryšį su esaties pagrindu, kurs vientelis tėra tikrasis Aš. Kai kurie mąstytojai žmogaus Aš kildina iš kūno arba jausmų-minčių gyvatos. Bet tai yra klaida, kuria tikima, kai žmogus dar nėra susivokęs, dar nesijaučia savo esmėje, kuri dar tik labai silpnai veikia regimame pasaulyje.

Patyrinėkime žmonių elgesį, visus jų veiksmus! Labai retai juose pamatysime spindintį patį žmogų. Todėl dažniausiai žmonių teisingumas, išmanymas, jų dora, grožė ir t. t. yra labai silpni. Todėl mažai tėra žinoma apie tai, kas yra žmogus, kas jo esmė, kaip jis patenka į šį pasaulį, į regimybę, kas yra gyvenimo prasmė ir kam, apskritai paėmus, žmogus gyvena.

Kai kas apie patį žmogų yra susidareę ypatingą nuomonę. Mat mokslininkai, gerai skirdami vieną nuo antros čia minėtas žmogaus gyvatas, sako, kad jos kylančios viena iš kitos, o kūnas yra pradžia, iš kurio randasi jausmų-geismų ir minčių gyvenimas. Kitko visai nėra, o dvasia-siela yra minčių ir geidulių gyvybė.

Per pastaruosius 30 metų (Vydūnas šią knygą rašė XX a. 2-me dešimtmetyje) išmintingesnieji gamtos mokslininkai ir smegenų žinovai, tokie kaip garsusis V. Vundtas, aiškiai ir griežtai teigė, kad negali iš kūno atsirasti sąmonė ir jos turinys, būtent jausmai, geismai ir

mintys. O kur dar žmogaus Aš, jo sąžinė, kurioje slypi sąmonės šviesa!

Todėl ne vienas išmintingas žmogus aiškino šį dalyką sakydamas, kad visuma yra to paties gyvumo, kaip ir žmogus, ir kad žmogus su atskiromis savo asmens gyvatomis yra kilęs iš pilnosios visumos. Visuma apima savyje erdvėje ir laike besireiškiančią gyvatą – regimąją gamtą, kuri nuolat gimdo gyvus pavidalus ir iš kurios žmogus gauna kūną, tai yra savo prigimtį. Todėl prigimtis yra visos gamtos dalelė.

Gamta, kaip ir žmogaus prigimtis, randasi iš medžiagos, kuri beveik neapčiuopiama ir vadinama eteriu. Jis yra jūra, iš kurios kylo augančioji gyvybė.

Visai kitoks visumos skyrius yra *geismų pasaulis*. Iš jo kuriasi geismingoji žmogaus gyvybė arba vėlė. Žmogui apleidus kūną, tai yra jam pasimirus, vėlė pasidreiskia kūno pavidalu, kurį kai kas gali pajauti ar net pamatyti. Todėl žmonės ir kalba, kad kartais vėlės pasivaidenančios.

Dar kita visumos sritis yra *minčių pasaulis*. Jame žmogus gyvena mąstydamas.

Visi šie trys pasauliai glūdi toje vos suvokiamoje Didybėje, kurią galėtume vadinti *Amžina Šviesa* arba Pačia Gyvata. Apie ją negalima pasakyti, kad ji kur nors arba kada nors yra. Tiktai gimdami mes patenkame į erdvės ir laiko pasaulį ir būdami kūne tampame erdvinėmis ir laikinėmis asmenybėmis.

Bet tai paprastam žmogui išmanyti nėra lengva ir

nelabai reikalinga. Daug svarbiau yra tuo tarpu suprasti, kad minimi visumos skyriai arba lygiai nėra vienas šalia kito, bet vienas kitame, kad jų kiekvienas yra tik-tai kita esėjimo (buvimo) rūšis, ir kad žmogus nuolat gyvena kartu visuose tuose visumos lygiuose. Bet jis gali kartais gyventi tai daugiau kūnu, tai vėl daugiau jausmais-geismais, tai daugiau mintimis. Žmogus savo pasijautimu kilnojasi iš vieno gyvenimo skyriaus į kitą. Bet apie tai rašyta daugiau kitur.

Patsai žmogus, tai yra jo dvasia-siela, yra Šviesos Pasaulio gyventojas. Iš jo jis niekada neišeina. Tik jis to nesuvokia ir gyviau gyvena žemesnėse srityse: minčių, geismingoje bei kūno. Mirdamas jis palieka kūną regimame pasaulyje, dar po kiek laiko palieka ir savo vėlę – geismingumo gyvatoje, kol pati nuoga dvasia-siela susivokia šviesos Gyvatoje.

Iš ten žmogui kryptant į erdvės ir laiko sritis, jam iš lengvo randasi minčių gyvybė iš atitinkamo didžiojo visumos skyriaus, tada geismingoji gyvata ir pagaliau kūnas – iš regimosios gamtos. Taip atskiros asmens gyvatos susipina į vieną asmenį, ir žmogus gyvena erdvėje ir laike.

Nesuardomi dėsniai valdo žmogaus atėjimą į šį pasaulį ir išėjimą iš jo. Matome, kaip gamtoje nuolatos randasi gyvi pavidalai ir vėl dingsta iš jos, o vietoj jų nauji ateina. Taip yra ir atsitinka augmenijoje, gyvijoje ir žmonijoje.

O žmonijoje ypač aiškiai regime, kaip viena karta seka paskui kitą. Tėvai pradeda vaikus, vaikai užauga ir vėl pradeda savo pasekėjus, ir taip gyvybė ir gyvenimas eina per amžius. Tai nuostabus ir neišmąstomas dalykas!

Patsai žmogus yra tarsi sėkla, sodinama į gamtą. Bet jis pats nėra gamta, kaip ir grūdas, dėtas į žemę, nėra žemė. Tačiau dirva parenkama priklausomai nuo to, koks yra grūdas. O tą parinkimą valdo esaties dėsniai. Koks yra patsai žmogus, tokie jam tenka tėvai ir iš jų jo prigimtis. Esaties dėsnių vedamas, žmogus tampa gyvas tai viename, tai kitame visumos skyriuje, kol pagaliau pasiekia erdvės-laiko gyvenimą, tai yra regimąjį pasaulį. Jame jis gimsta ten, kur žmonės, aplinkybės ir visos erdvės pasaulio aplinkybės jam geriausiai tinka.

Jeigu gyvybę pradedantiems žmonėms nėra jiems giminingos asmenybės, kuri iš jų galėtų gimti, tai apsisavinimo nebūna, nors tie žmonės ir būtų visiškai sveiki ir be jokių trūkumų. Jie nesusilaukia vaikų. Kur jų yra, čia jie visuomet prilygsta tėvams, o labiausiai pagal savo vėlės-dvasios-sielos būtį. Iš to išeina prigimties panašumas. Išmintingieji sako, kad vaikai ne todėl panašūs į tėvus, kadangi jie yra jų vaikai, bet kad jie tapo jų vaikais, būdami panašūs į tėvus.

Tačiau atsitinka ir taip, kad vaikai yra visiškai kito-kie, negu jų tėvai. Tai galima taip paaiškinti. Kur žmonės vien prigimtimi gyvena ir nieko šiaip neapreiškia,

ten nėra didelių skirtumų. Tiktai, kaip jau sakytą, kartais vaikuose pasireiškia tai, kas tėvuose buvo paslėpta. Didesnis skirtumas būna ten, kur geismų gyvata stipriau apsireiškia. Vaikai dažnai turi kitus geismus ir norus. Bet iš tikrųjų čia nėra skirtumų, nes geismus reikia skirstyti ne pagal tai, ko jie trokšta, o tik pagal tai, kiek jie yra stiprūs ir kiek jie valdo žmogų. Geismų galingumas beveik visuomet bus toks kaip ir tėvų.

Ar vienas yra vagis, ar kitas apkalbinėtojas, iš esmės yra tas pats. Vis vien jie abu yra plėšikai. Jei tėvai yra piktliežuviai, o vaikai – vagys, jie labai gerai vieni kitiems prilįgsta. Tikslus geismai pasirenka pagal aplinkybes. Iš tėvų paveldime vien tik geismus. O kaip yra bloguose, taip yra ir geruose dalykuose.

Pagaliau būna ir taip, kad vaikai parodo ypatingus gabumus, kurių nėra tėvuose. Tai yra suprantama žinant, kad visi dvasiniai gabumai yra žmogaus asmenybės ypatybės. Kiekvienas žmogus, kaip jau turbūt suvokėme, yra dieviškos kilmės ir todėl genialus. Tik nėra vienodi žmonių atsilukštinimo* laipsniai. Ir dėl tos priežasties žmonės yra nelygūs. Bet sveikos ir skaisčios prigimties tėvams, kurie dorai gyvena, veikiau gali gimti genialūs vaikai, juose rasdami tinkamas ir reikalingas sąlygas savo gyvenimui. Atrodo, kad tuomet vaikai neprilįgsta savo tėvams. Tačiau jie vieni kitiems bus giminingi. Giminingumas randasi iš skaisybės. Ji yra būtina, kad genijus galėtų apsireikšti.

Taip mąstant tampa aišku, kad gyvenimas turi gilia prasmę. Pabandykime dabar, po visų šių išguldymų, ją trumpai nusakyti. Žmogaus apraiškos yra įvairios. Per jį reiškiasi kūno gyvybė su visais jo poreikiais ir linkimais, toliau – įvairiais jausmais, geismais ir pasibjaurėjimais, mintimis ir mąstymu. Ir dažniausiai visose šiose apraiškose mažai tėra žmoniškumo.

Be abejonės, žmogus gimsta tam, kad neštų žmoniškumą į šį pasaulį. Kiekvieno žmogaus gyvenime turi reikštis žmoniškumas ir tapti galingiausiuoju veiksniumi tarp visų regimosios gamtos skyrių, būtent naugijos (to, kas neauga, t. y. negyvosios gamtos), augmenijos ir gy-

**Atsilukštinti, atsilukštinimas* – neįprastas, bet vykęs Vydūno žodis, tačiau iš pradžių sunkiai suprantamas. Norint jį suprasti, reikia žmogų suvokti vydūniškai. Jo paaiškinimui gerai tinka, berods paties Vydūno naudotas vaizdinys – lazdyno riešutas. Riešutas susideda iš lukšto, kevalo ir branduolio. Taip, kaip lukštas, kevalas ir branduolys yra tarpusavyje vieningai suaugę, taip susiję yra ir žmogaus kūnas (lukštas), jausmų-minčių gyvybė arba vėlė (kevalas) ir dvasia-siela (branduolys). Riešutui augant pirmiausia jame pamatome lukštą vėliau, kevalą, o vėliausiai branduolį. Augdamas ir bręsdamas riešutas pamažu atsilukština. Jei vasaros viduryje perkąsime riešutą, tai minėtos trys dalys bus neatskiriamai suaugę, o branduolys tebus mažytė užuomazga. Tačiau rudenį kevalas jau pats iškrenta iš lukšto, o branduolys lengvai atsiskiria nuo kevalo. Taip ir žmogus pamažu pribrenda atsilukštinimui (atsiskyrimui) nuo kūno, vėliau nuo vėlės, kad pilnai susivoktų savo branduolyje – dvasioje-sieloje. Galima būtų vietoj šio žodžio vartoti *subręsti, subrendimas*, tačiau tai būtų siauresnė prasmė, nes brendimą paprastai suvokiame gerokai siauriau.

vijos. Tuo tarpu žmoniškumo dar mažai tematyti. Kur žmogus mūsų laikais ištiesia ranką, ten jis beveik visuomet padaro žalos. O žmoniškumas, kaip žinoma, turėtų pasauliui atnešti tikrą palaiminimą.

Iš viso to išeina, kad žmogus gimsta šiam pasauliui dėl to, kad žmogumi taptų, kad jo žmoniškumas stiprėtų bei didėtų, ir kad jis juo apšviestų, skaidrintų ir grožintų visą gamtą, visą pasaulį.

Šiai gyvenimo prasmei vykdyti kaip tik dera gimtis. Dėl to gyvenimo prasmė yra tampriai susieta su gimtimi. Ir todėl gimtis taip labai traukia žmogų. Ji rodosi kupina slėpinių, kadangi joje slypi ir paties gyvenimo prasmė.

Du gimties uždaviniu

Pradžioje sakėme, kad per pradėjimą ir gimdymą žmogus gauna kūną ir ateina į regimąjį pasaulį. Iš gimties randasi žmonių kartos. Ir taip tęsiasi žmonijos gyvenimas ant žemės. Žmonija išnyktų, jei žmonės nepratėtų gyvybės. Bet žmonės dažnai nenoromis tai daro. Tačiau juos verčia kūrybos galios. O ir jie patys, augindami savo geidulius, dar stiprina paskatas, paeinančias iš tų galių.

Norėdami gyvybės ir sąmoningumo, žmonės yra geidulingi. Sakoma, kad jie ieško palaimos. Ji yra visų gyvų būtybių siekinys, tai, ko visi ilgisi. Palaimos trokšdami, visi gyviai vargsta, gyvena ir miršta. Bet palaima nepasiekiamą. Todėl daug apie tai yra dejavę mąstyto-

jai ir dainiai raudoje! Tačiau jiems taip ir nepasidarė aišku, kas toji taip labai geidžiama palaima būtų.

Paklausus apie ją atskirų žmonių, tenka net stebėtis. Vienam palaima atrodo tai, kas kitam yra tikra nepalaima. Mat žmonės nelygūs. Jų skirtumai matyti kūno, geismų ir minčių gyvybėse. Bet rūpimam dalykui už visus svarbesnis yra tas skirtumas, kuris kyla iš didesnio arba mažesnio žmogaus dvasios-sielos budrumo. Todėl palaima rodosi esanti tai viename, tai kitame dalyke.

Bet gerai apmąstant pasaulio kūrimo laipsnius ir žmonijos gyvenimą bei atsilukštinimą, aiškėja, kad palaima visuomet patiriama, kai daugiau sušvinta sąmonė ir skaidrėja sąmoningumas. Trumpai sakant: *palaima yra sąmoningumo giedrėjimas, gilesnis gyvybės pajautimas*. Kas sąmonę niaukia, yra nepalaima, o kas ją šviesina – palaima.

Deja, labai dažnai žmonės kažin kur nuklysta, norėdami skaidrinti sąmoningumą, gyvybę giliau pajauti. Jie tikisi palaimą patirsią labai užkaitindami kraują ir sudirgindami geismingąją savo gyvatą arba sužadindami daug minčių. Berods sąmonė tada labai sušvinta ir atrodo, tarsi daugiau šviestų. Bet netrukus žmoguje darosi tamsiau negu pirma buvus. Vos pakenčiama tada yra tuštuma, kuri jaučiama kartu su tamsa.

Tikrasis sąmonės giedrėjimas įvyksta tikrai žmogui savo asmenybės branduolyje kaupiant visas dvasios-sielos galias ir jas reiškiant linkimais, manymu, mintimis, žodžiais ir